

Zvone Černelič, gospodar biodinamične kmetije, pove, da pri delu uporabljajo čim lažje traktorje s priključki, saj je za njivo vsak stroj pretežak.

Evropska nagrada v roke slovenskemu kmetu

Počutim se, kot bi dobil Michelinovo zvezdico

Potresi, poplave, suša, vremenske ujme in neurja, topljenje ledenikov. Vse to postaja zadnja leta naša realnost. Kmetom, ki se vsako leto spopadajo najprej s sušo, potem z neurji in točo, ni lahko. Zvone Černelič, gospodar biodinamične kmetije iz vasi Dečno selo pri Brežicah, je človek, ki ga zlepa nič ne vrže iz tira. Kljub vedno težjim razmeram, ki jih narekujejo vremenske spremembe, je njegova kmetija uspešna. Tudi zato, ker že vrsto let kmetuje po biodinamični metodi. Za kmetovanje, prijazno do narave, je prav na dan državnosti prejel nagrado navdihujoče podeželske prakse (Rural Inspiration Awards), ki jo podelujeta Evropska komisija in Evropska mreža za razvoj podeželja.

Tekst: **BIBA JAMNIK VIDIC**, foto: **MATEJA JORDOVIČ POTOČNIK**

» **T**a nagrada mi veliko pomeni. Počutim se, kot bi dobil Michelinovo zvezdico. Je priznanje za vse, kar počnemo slovenski biodinamiki, in nagrada vsem, ki so me popejljali na to pot. Najprej bi se zahvalil Meti Vrhunc, ki je v Sloveniji začela biodinamično prakso, in vsem, ki so ji sledili na njeni poti, pa seveda društvom Ajda po Sloveniji, mojim sosedom, od katerih imam v najemu večino zemlje, in navsezadnje svoji družini.«

● **Leta 1993 ste na svoji kmetiji začeli gojiti jagode, takrat še na konvencionalen način.**

Ko sva pred 28 leti z ženo kupila 2,4 ha veliko kmetijo, sem se povezal z enim od podjetij v Krškem, ki se ukvarja s pridelavo jagod, in postal njihov kooperant. Med napotki svetovalne službe je bilo tudi navodilo o škropljenju. Škropili naj bi jih petkrat. Meni se je to zdelo

odločno preveč, zato sem jih škropil samo dvakrat. Potem pa se je enkrat zgodilo, da mi je zmanjkalo škropiva za 15 metrov nasada. Odločil sem se, da preverim, kaj se bo zgodilo, če jih sploh ne poškropim.

● **In kaj se je zgodilo?**

Nič. Nobene razlike nisem opazil. Res je, da je bila zemlja takrat še spočita, jagode smo imeli zavarovane s streho, tudi vreme je bilo tisto leto ugodno. Takrat sem se odločil, da popolnoma preneham škropiti. Nekaj let sem jagode gojil po svoje, začel sem tudi z gojenjem zelenjave. Leta 2003 sem kmetijo preusmeril v ekološko pridelavo. Čez devet let sem se preusmeril še v certificirano Demetrovo biodinamično pridelavo, ki označuje pridelke, pridelane po načelih biodinamike, in pomeni hrano najvišje kakovosti.

● **Biodinamičen način pridelave hrane ne pomeni le hrane najvišje**

Evropska strategija boja proti podnebnim spremembam in razvoj biogospodarstva. Natečaj Evropske komisije in Evropske mreže za razvoj podeželja – Navdihujoče podeželske prakse (Rural Inspiration Awards) – je obsegal tri kategorije: biogospodarstvo, zmanjšanje vplivov na podnebne spremembe in prilagajanje na podnebne spremembe. Na natečaj so se lahko prijavili upravičenci, ki so prejeli sredstva iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (EKSRP). Prijavilo se je 77 kmetij iz 19 držav članic Evropske unije. Slovenija je prijavila pet kmetij, od katerih sta se v ožji izbor uvrstili dve: Ekološka in biodinamična kmetija Čermelič in Hiša vin Kokol. Zvone Čermelič je zmagal v posebni kategoriji – glas ljudstva (Popular vote). »Pomembno je, da se na tak način lahko predstavijo uspešne prakse iz širšega okolja in omogočijo prenos znanja, ki se sicer ne bi nujno 'prelilo'. Medijsko izpostavljeni projekti so lahko nekomu zgled, navdih, motivacija, vir znanja in izkušenj itd.,« so povedali na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

kakovosti, gre tudi za kmetovanje, prijazno do narave in okolja.

Res je. Mi uporabljamo samo biodinamične preparate, ki so popolnoma naravni. Največ uporabljamo gnoj in kremen iz roga. V kompost pa vstavljamo kompostne kroglice, narejene iz kopriv,

kamilic, rmana, hrastovega lubja, regrata in baldrijana. Biodinamiki delujemo po načelih Rudolfa Steinera, utemeljitelja biodinamičnega kmetijstva. On je že pred sto leti ljudi opozarjal, da zemlja umira in da je človekova naloga, da jo na novo oživi. Večina biodinamikov

jo oživlja tako, da je ne orje, gnojijo samo s kompostom domačih živali, na njive sejejo mešane posevke in kolobarijo. Mi naše živine, imamo okoli 40 glav goved, tudi ne hranimo z žiti. Nobene potrebe ni za to. Osem mesecev se živina pase na travnikih, pozimi jo hranimo s senom. Kmet lahko na enem hektarju v enem letu vzredi okoli 200 kg mesa. Lahko pa se namesto tega odloči, da površino izkoristi za gojenje sadja, zelenjave in žit za prehrano ljudi. Tako bo prehranil bistveno več ljudi kot z mesom, ki v preveliki količini še škoduje zdravju. Hkrati pa bo na ta način še manj onesnažil okolje. Pri nas zelo pazimo na to. Pri delu uporabljamo čim lažje traktorje s priklučki, kar pomeni tudi manj-

Biodinamične kmetije delujejo kot celosten organizem, ki ga tvorijo rastline, živali in ljudje v medsebojni harmoniji.

Na kmetiji gojijo več kot 30 vrst zelenjave.

kot spomladi. Čez 14 dni sva ponovila škropljenje z obema preparatoma, zemljo spet prerahljala in posejala zimsko mešanico devetih prezimnih rastlin. Naslednje leto sva vse skupaj ponovila, jeseni pa namesto zimske mešanice prezimnih rastlin posejala travno deteljno mešanico.

● **Čeprav je bilo dogovorjeno, da po končanem projektu zemljo vrnete, ste jo vzeli v najem.**

Zdelo se mi je škoda, da bo spet nekdo po njej polival kemijo. Čeprav je zemlja po dveh letih spet živa in zdrava, še ni čisto optimalna. Njiva mora delovati kot orkester. Ni zadosti, če igrajo samo violine. Mi smo to dosegli s pestro izbiro semen. Na njivo sva s sinom posejala semena 27 rastlin. Njihova vloga je bila, da je vsaka od njih zemlji dala snovi, ki jih je potrebovala, da je spet postala rodna. Pravzaprav pa nisem počel nič posebnega. Samo kmetoval sem tako, kot so to že počeli naši dedje in babice. Le nadgradil sem vse skupaj z dodatkom biodinamičnih preparatov.

● **Vaša kmetija je največja certificirana kmetija Demeter v Sloveniji. Ste tudi predsednik društva Ajda Posavje. Lahko se pohvalite, da imate v društvu največ kmetij Demeter v Sloveniji.**

Res je. V našem društvu imamo šest certificiranih Demetrovih kmetov, trije so v preusmeritvi. Očitno sem dober zgled. (smeh) Zdi se mi, da je edina prava pot ta, da za seboj poskusiš potegniti še druge, sploh mlade ljudi. Ti pa bodo za sabo potegnili svoje vrstnike.

● **Kaj bi položili na srce kmetijskemu ministru?**

Kmetijski zakelj je takšen, kakršen je, vendar bi bilo dobro, da bi denar začeli počasi preusmerjati od konvencionalnega kmetovanja k ekološkemu. Ekološki kmetje smo danes zapostavljeni. Težko je zadostiti vsem pogojem za pridobi-

tev subvencij. Vendar bi se dalo. To so dokazali v zvezni državi Sikim v Indiji. Leta 2003 so se kmetije v državi začele preusmerjati v ekološko pridelavo. Leta 2014 je država zakonsko prepovedala uporabo pesticidov, za kršitve so bile zagrožene visoke denarne globe, hkrati pa so uvedli izobraževalne programe. Do leta 2015 je celotna zvezna država dobila oznako ekološka. Na začetku so imeli nekaj težav s količino pridelkov, zdaj pa imajo hrane več kot zadosti. Država cveti, izboljšalo se je zdravstveno stanje prebivalstva, povečal se jim je turizem, prebivalci zaradi čistejšega okolja živijo bolj kakovostno življenje. Slovenija ima vse možnosti, da bi bila lahko takšen raj na zemlji. Veliko lahko naredijo tudi potrošniki s tem, da od države zahtevajo kakovostno hrano.

● **Kaj vas žene?**

Želim si, da bom, ko bom šel s tega sveta, pustil vtis, da je bil tudi zaradi mene lepši. Ko se ljudje pritožujejo, da se ne da nič spremeniti, da so multinacionalke premočne, da je že vse onesnaženo, jim odgovarjam, da vsakdo lahko kaj naredi. Moj prispevek je, da ne zastrupljam zemlje in da ljudem lahko ponudim zdravo hrano. In če bo zaradi moje hrane manj bolnih ljudi, to ni več neznanmarljivo. ■

Pri izboru kmetij za nagrado navdihujoče podeželske prakse (Rural Inspiration Awards) je sodelovala Mreža za podeželje, ki deluje v okviru Programa razvoja podeželja 2014–2020 na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. »Biodinamično kmetijo Čermelič smo predlagali zato, ker s svojim kmetovanjem in obdelavo tal dokazujejo, da je možno trajnostno kmetijstvo, ki lahko hkrati pripomore k blaženju vplivov podnebnih sprememb. Uporabljajo kolobar, gnojijo z biodinamičnim kompostom domačega goveda in sejejo mešane posevke za povečevanje deleža organske snovi v tleh, s čimer prispevajo k večjemu ponoru CO₂ in s tem tudi k zmanjševanju vpliva na podnebne spremembe. Pripomorejo tudi k čistejšemu zraku in bolj zdravemu okolju. Svoje znanje in pridobljene izkušnje z veseljem delijo z drugimi. Želimo si, da bo ta razglasitev dodatna motivacija in zagon, da v Sloveniji povečamo število kmetij, vključenih v ekološko kmetovanje in pridelavo zelenjave. Glede na konkurenčne prednosti imamo za ekološko kmetovanje dobre možnosti, tak način pridelave pa javnost zelo jasno tudi podpira in, kot v primeru natečaja Rural Inspiration Awards, tudi nagrajuje.«

Ob domačiji je jezerce, ki ga družina uporablja za sprostitvev.

» Leta 2003 so se kmetije v zvezni državi Sikim v Indiji začele preusmerjati v ekološko pridelavo. Leta 2014 je država zakonsko prepovedala uporabo pesticidov, za kršitve so bile zagrožene visoke denarne globe, hkrati pa so uvedli izobraževalne programe. Do leta 2015 je celotna zvezna država dobila oznako ekološka. Na začetku so imeli nekaj težav s količino pridelkov, zdaj pa imajo hrane več kot zadosti. Država cveti, izboljšalo se je zdravstveno stanje prebivalstva, povečal se jim je turizem, prebivalci zaradi čistejšega okolja živijo bolj kakovostno. Slovenija ima vse možnosti, da bi bila lahko takšen raj na zemlji. «